RWS INFORMATIE

Reactienota Zienswijzen Ontwerp-Projectbesluit Monding Heijense Leijgraaf

Datum 13 juli 2026
Bijlage(n) 3

1. Inleiding

Deze reactienota is opgesteld in reactie op de ingebrachte zienswijzen op het Ontwerp-Projectbesluit KRW-maatregel Heijense Leijgraaf.

1.1 Inleiding
Rijkswaterstaat werkt aan het verbeteren van de ecologische waterkwaliteit van de Nederlandse rivieren. De maatregelen die Rijkswaterstaat hiervoor neemt komen voort uit de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Het doel van de KRW is de kwaliteit van oppervlakte- en grondwater in Europa te waarborgen. De KRW bepaalt dat de wateren een goed leefgebied moeten vormen voor de planten en dieren die er van nature thuishoren. Rijkswaterstaat is hierbij verantwoordelijk voor het verbeteren van de ecologische waterkwaliteit van het water in de grote rivieren.

Voor de realisatie van KRW-maatregelen langs de Maas is het Programma Kaderrichtlijn Water Zuid-Nederland opgesteld. Het programma Kaderrichtlijn Water Zuid-Nederland bestaat uit verschillende typen maatregelen in een aantal zogenoemde waterlichamen. De KRW-maatregelen zijn onder meer gericht op ecologisch herstel. Door herinrichting van oevers, uiterwaarden en beekmondingen kunnen verdwenen leefgebieden van waterplanten en -dieren in en langs de Maas weer zoveel mogelijk worden teruggebracht.

Het onderhavige ontwerpbesluit heeft betrekking op de KRW-maatregel Heijense Leijgraaf in het waterlichaam Zandmaas en betreft de ecologische verbetering van de monding Heijense Leijgraaf over een lengte van circa 1,8 km plus aanleg kwelgeulen, kwelmoeras en poelen langs deze beek.

1.2 Zienswijzeprocedure
Het ontwerpbesluit en de bijbehorende stukken hebben op grond van de Algemene wet bestuursrecht ter inzage gelegen van 26 november 2025 tot en met 6 januari 2026. De terinzagelegging is bekend gemaakt middels publicatie in de Staatscourant, het Rijkswaterstaat Publicatie Platform, de Limburger, de Gelderlander, de Maas- en Niersbode en Maasduinen Courant. Eenieder kon gedurende een termijn van zes weken eventuele zienswijzen op het ontwerpbesluit indienen.

1.3 Vervolgproces
Na de aanpassingen op basis van onder andere de zienswijzen wordt het Projectbesluit Heijense Leijgraaf definitief vastgesteld door de Minister van Infrastructuur en Waterstaat.

2. Overzicht wijzigingen projectbesluit ten opzichte Ontwerp-Projectbesluit

De volgende wijzigingen hebben plaatsgevonden:

- In het projectbesluit paragraaf 6.3 staat dat 'Bestaande Maasheggen die binnen het projectgebied staan blijven behouden'. Echter, er worden lokaal wel enkele meters maasheggen gekapt. Dit is gecorrigeerd;
- De kaart "te verwijderen groen" is toegevoegd aan ontwerpkaarten
- De geïntegreerde omgevingsvergunning van het Waterschap Limburg is uit het projectbesluit gehaald, om de verantwoordelijkheden rondom beheer beter te borgen;
- In de ontwerpkaarten zijn aanvullende rasters aangebracht en gewijzigd, om de verantwoordelijkheden rondom beheer beter te borgen;
- Aan de hand van de nieuwe versie Aerius-calculator zijn de stikstofberekeningen herzien. De conclusies zijn hetzelfde en zijn weergegeven in de N2000-beoordeling, als bijlage van de Beoordeling Gevolgen Fysieke Leefomgeving;
- Tevens zijn de wijzigingen in de herziene N2000-beoordeling en afspraken omtrent beheer vastgelegd in de gewijzigde ontwerpnota;
- Vanwege de vaststelling van nieuw beleid van Provincie Limburg (Omgevingsvisie en Omgevingsverordening) is dit in hoofdstuk 5 van het Projectbesluit geactualiseerd.

3. Reactie op zienswijzen en adviezen Ontwerp- Projectbesluit Heijense Leijgraaf

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van alle zienswijzen en ingebrachte adviezen op het Ontwerp-Projectbesluit.

3.1 Zienswijzen
Tijdens de ter inzage periode zijn er twee zienswijzen ingediend. Twee zienswijzen zijn naderhand nog ingediend en worden alsnog voorzien van antwoord. Daarnaast is vanuit de gemeenten Bergen en Gennep advies uitgebracht over de in het projectbesluit geïntegreerde gemeentelijke vergunningen. In deze Reactienota zijn deze zienswijzen, alsook de adviezen van genoemde gemeenten, met een daarop gegeven reactie gebundeld.

In deze reactienota zijn de ingediende zienswijzen integraal overgenomen, waarbij ter wille van de leesbaarheid zienswijzen soms in aparte zienswijzenpunten zijn onderscheiden.

Datum
13 juli 2026

3.2 Beantwoording zienswijzen
Zienswijze Gemeente Gennep

Punt 1
Als gemeente zijn wij sinds de start van de verkenningen (in 2021) voor de Heijense Leigraaf betrokken geweest en hebben we tijd vrijgemaakt om RWS van de juiste input te voorzien en mee te denken. Er is door ons op verschillende momenten aandacht gevraagd voor koppelkansen met landschapsinrichting en -herstel, in het bijzonder met het Maasheggen-project, zoals bij de inventarisatie van klantwensen. Dat is (door Arcadis/in opdracht van RWS) aanvankelijk goed opgepakt. Bijvoorbeeld op de participatie-bijeenkomsten voor omwonenden (medio 2021), is de nadruk gelegd op de mogelijke koppelkansen. In een eerste concept inrichtingsplan was dan ook een landschappelijke inpassing bij de KRW-maatregelen inbegrepen, waarin ook ruimte was voor maasheggen.

Eind 2021 en begin 2022hebben een aantal ambtelijk-bestuurlijke overleggen plaatsgevonden over de KRW-maatregelen Ossenkamp en Heijense Leigraaf, waarbij ook de ontgronders (Teunesen Zand en Grind en Dekker), de gemeenten Bergen en Gennep en Arcadis aanwezig waren. Daarbij zijn de opties besproken voor een integrale gebiedsontwikkeling in combinatie met de KRW-maatregelen. Tijdens deze presentatie is er een plan gepresenteerd door Teunesen Zand en Grind (TZG) waarbij TZG voldoende potentie zag in een integrale gebiedsontwikkeling om akkoord te gaan met de KRW-maatregelen. De gemeenten hebben te kennen gegeven dat de grootschalige ontgravingen die deel uitmaakten van dit scenario, niet acceptabel waren, omdat ze in strijd waren met de adviezen om alleen reliëf-volgend te ontgronden. Hierna werd het lange tijd stil.

Antwoord
In de eerste schetsontwerpen zijn de wensen van de gemeente om de uitvoering van de KRW-maatregelen te koppelen, in het bijzonder het Maasheggen-project, meegenomen. Deze ontwerpen, inclusief de door de gemeenten gewenste heggen, zijn vervolgens op rivierkundige effecten beoordeeld. Uit de voor deze beoordeling uitgevoerde berekeningen bleek dat een dergelijke koppeling tot dusdanige extra opstuwing op de as van de rivier zou leidden, dat een ontwerp inclusief heggen niet vergunbaar zou zijn. Een ontwerp inclusief heggen leidt tot onacceptabele rivierkundige effecten. Met andere woorden, er is geen rivierkundige ruimte om extra opstuwing toe te staan en daarmee is het niet vergunbaar.Dit is op 21 mei 2024 aan de gemeente Bergen en gemeente Gennep in overleg toegelicht.

De inpassing van Maasheggen zou meer rivierkundige compensatie vergen dan met de KRW-maatregel binnen de KRW-doelen en de beschikbare tijd voor realisatie haalbaar is. Het nemen van mitigerende dan wel compenserende maatregelen om deze effecten te neutraliseren zou een omvang en complexiteit hebben die de doelstelling en scope van het KRW-project overstijgt en bovendien niet binnen de verantwoordelijkheid van het project valt,.

Tijdens het overleg op 21 mei 2024 is tevens toegelicht dat het project dient te voldoen aan het geldende rivierkundige beoordelingskader (RBK, versie 6.0) en dat eventuele aanpassingen van dit kader (bijvoorbeeld ten aanzien van de omgang met vegetatie of andere ingrepen in het rivierbed) een beleidsmatige

en organisatiebrede afweging binnen Rijkswaterstaat vereisen. Het project kan en mag deze systematiek niet zelfstandig herzien of daarop vooruitlopen.

Eerder is in de periode vanaf najaar 2021 tot en met voorjaar 2022 samen met de betrokken partijen in het gebied verkend of een integrale aanpak mogelijk was. De integrale aanpak, die mede op verzoek van de partijen zelf in 2021 is verkend, had betrekking op verkenning van koppeling van de KRW-opgave (monding Heijense Leijgraaf en geul Ossenkamp), het Maasheggenplan van de gemeenten en de plannen voor zandwinning van de firma Teunesen, tevens grondbezitter. Tijdens gecombineerd ambtelijk/bestuurlijk overleg op 17 februari 2022 waarbij ook de wethouders van de gemeenten Bergen en Gennep aanschoven, werd onder andere duidelijk dat de gemeenten zich niet konden vinden in het binnen een dergelijke integrale aanpak meenemen van de wensen van de ontgronder Teunesen om de component (grootschalige) delfstoffenwinning te onderzoeken. Rijkswaterstaat heeft op basis daarvan geconstateerd dat een integrale gebiedsontwikkeling, met Rijkswaterstaat als initiator lastig leek. Vervolgens is dus in de ontwerpfase wel onderzocht wat eventueel wel mogelijk zou zijn, met het bovengenoemde resultaat.

Op 3 oktober 2025 zijn de KES-eisen formeel per mail teruggekoppeld. Deze zijn als bijlage van deze reactienota toegevoegd.

Na de genoemde overleggen in het voorjaar van 2024 heeft Rijkswaterstaat de gemeenten en Teunesen als stakeholder op de hoogte gehouden van de te zetten stappen, zoals voorziene publicatiedata van het Ontwerp-projectbesluit.

Punt 2

De maatregelen Heijense Leijgraaf (en Ossenkamp) zijn weer opgestart in maart 2023. Na de herstart kwam de focus bij RWS meer en meer te liggen op de KRW-opgave an sich, en verdween de integraliteit en landschappelijke inpassing.
In de KES-registratie van Arcadis (van april 2024) staat beschreven of de eerder door de gemeente ingediende klanteisen passen in de scope van het KRW-project en hoe er door de Opdrachtgever/Arcadis mee om wordt gegaan (‘honoreringsbesluit’).

Gaandeweg zijn de landschappelijke inpassing, klanteisen en maasheggen steeds meer naar de achtergrond gezet. Eén van de aangevoerde argumenten van RWS was dat landschapselementen en het stroomvoerend winterbed van de Maas voor te veel opstuwing zou zorgen bij hoogwater. Op de meermaals gestelde vraag van de gemeente om een meer integrale benadering, en mogelijkheid tot uitruilen van rivierkundige millimeters tussen verschillende locaties (en aan beide zijden van de Maas), kwam een negatief antwoord.

De KRW Heijense Leigraaf zat oorspronkelijk samen met de Ossenkamp in één KRW-pakket (DP5). Het loskoppelen van deze 2 maatregelen is een ander voorbeeld van hoe wordt gekozen voor snelheid, in plaats van integraal en samenhangend.

Onze zienswijze is niet zozeer gericht op de kwaliteit van de KRW-maatregelen op zich, deze zullen ongetwijfeld bijdragen aan de verbetering van de ecologische waterkwaliteit. Maar na een jarenlang overleg overheerst vooral de teleurstelling over gemiste kansen en het gebrek aan integraliteit die het landschap nodig heeft.

Wij menen dat hiermee de gemeente, en de betrokken inwoners, op het verkeerde been zijn gezet en tekortgedaan. De aanpak die RWS heeft gekozen is wellicht doelgericht en doelmatig als alleen de eigen doelen worden beoogd, maar als samenwerkende overheden, samenwerkend aan onze meervoudige opgaven en integraliteit, laat dit proces veel te wensen over. Het is aan het Ministerie om verantwoordelijkheid te nemen voor het besluit om de maasheggen uit het KRW-project te halen en dit duidelijk uit te leggen aan de inwoners en belanghebbenden, op een manier die recht doet aan de verwachtingen die zijn gewekt en waarbij duidelijk wordt gemaakt dat de gemeente zich altijd heeft ingezet voor de combinatie met maasheggen.

Antwoord
In de aanloop tot het ontwerp van de KRW-maatregel voor de Monding Heijense Leijgraaf is vooraf bezien of uitvoering daarvan bij andere beoogde ruimtelijke ontwikkelingen kon aansluiten. Zoals hiervoor is aangegeven bleek aansluiting bij het door de gemeente voorgestelde Maasheggen-project en een mogelijke integratie van een door ontgronder Teunesen gepresenteerd plan, destijds, niet mogelijk.

Er heeft in meerdere overleggen en uiteindelijk in beantwoording van de KES een gemotiveerde reactie plaatsgevonden. Vanuit RWS is in de afstemming hierover aangegeven welke voortschrijdende inzichten er ontstonden na rivierkundige doorrekening. Er is daarbij ook ingegaan op de rivierkundige effecten van door de gemeente ingebrachte suggesties. Dit is in overleggen op 2 april en 21 mei 2024 aan de gemeenten medegedeeld, zie ook het antwoord bij punt 1. Op 3 oktober 2025 zijn de KES-eisen formeel teruggekoppeld. Van al de hierboven genoemde momenten zijn verslagen beschikbaar en ook gedeeld met Teunesen en de gemeenten. De KES-besluiten zijn als bijlage toegevoegd.

Er was zoals de zienswijze aangeeft eerder sprake van een koppeling van de KRW-maatregelen Heijense Leijgraaf en Ossenkamp. Dit was het geval omdat beide maatregelen in dezelfde uiterwaarde liggen. Een gezamenlijke uitvoering daarvan kan dan aanbestedingstechnisch voordelig zijn. Uiteindelijk is er toch voor gekozen deze twee maatregelen te ontkoppelen, omdat voor de realisatie van een geul te Ossenkamp nog aanvullende onderzoeken (grondwater) nodig waren in relatie tot de nabijheid van het N2000-gebied Maasduinen en de maatregelen daarom in tijd uit elkaar zouden gaan lopen. Om te voorkomen dat de gewenste tijdige realisatie van de KRW-maatregel Heijense Leijgraaf in gevaar zou komen zijn deze twee hiervoor genoemde maatregelen ontkoppeld.

Zoals aangegeven in het antwoord op punt 1, is in de fase voorafgaand aan de terinzagelegging van het ontwerp-projectbesluit wel onderzocht of de uitvoering van de KRW-maatregel Heijense Leijgraaf aan –de aanleg van Maasheggen te koppelen zou zijn. Dit is om de hiervoor aangegeven redenen echter niet mogelijk gebleken.

Door de gemeente wordt opgemerkt dat zij en betrokken bewoners op het verkeerde been zijn gezet en tekort zijn gedaan. Rijkswaterstaat heeft de partijen gedurende het gehele traject zo goed mogelijk geïnformeerd en is in gesprek gebleven. Rijkswaterstaat betreurt dat de gemeente zich niet kan vinden in het project, maar benadrukt dat alle ingebrachte ideeën, ook in een eerder stadium, zorgvuldig zijn verwerkt en integraal zijn afgewogen. De primaire focus

van deze opgave ligt bij het tijdig en zorgvuldig realiseren van de KRW-doelen. Immers, rust op RWS de verantwoordelijkheid voor de waterkwaliteit.

Rijkswaterstaat heeft met de inpassing van de waterloop rekening gehouden met de landschappelijke inpassing, waaronder bestaande landschappelijke waarden. Dit is verantwoord in de Ontwerpnota onder Landschapsvisie.

Zienswijze Teunesen Zand en Grind

Punt 1

Datum
13 juli 2026

We zijn al geruime tijd in overleg met Rijkswaterstaat om te komen tot het opstellen van een integraal plan voor het uiterwaardengebied tussen Afferden en Heijen. Daarbij zou naast de aanleg van KRW-maatregelen ook voorzien kunnen worden in hoogwaterbescherming welke gerealiseerd wordt uit de winning van bouwgrondstoffen. Bouwgrondstoffen welke benodigd zijn om forse bouwopgave in Nederland de komende jaren te faciliteren. Door de winning van bouwgrondstoffen zou er ruimte ontstaan voor de aanplant van nieuwe Maasheggen in het gebied. Een ambitie die bij zowel de gemeente Bergen als Gennep leeft.

Dit totaalplan hebben we eerder ook gepresenteerd en voorgelegd aan Rijkswaterstaat. Rijkswaterstaat heeft er gaandeweg de gesprekken eigenstandig voor gekozen om haar plannen voor de KRW Maas maatregel Monding Heijense Leijgraaf voort te zetten middels een sectoraal plan. Dat betreuren wij uiteraard. We denken dat daarmee kansen blijven liggen bijvoorbeeld om de Maasheggen-ambities te realiseren. Als Teunesen hebben we daarbij aangeboden om te bezien of de gewenste KRW-opgave gerealiseerd kan worden vooruitlopend op de overige maatregelen uit het gepresenteerde totaalplan. Als Teunesen zijn we van mening dat we met ons totaalplan de effecten op bijvoorbeeld hydrologie, hydraulica, flora en fauna en het Natura2000 gebied de Maasduinen op gebiedsniveau ook beter kunnen mitigeren.

Daarnaast zijn wij van mening dat de beoogde KRW Maas, maatregel Monding Heijense Leijgraaf ook prima te realiseren is zonder dat daarvoor grond van Teunesen noodzakelijk is. De Staat/Waterschap Limburg heeft zelf voldoende eigendomspositie om de beoogde, specifieke kwel gerelateerde maatregelen te nemen op haar grondgebied. Daarvoor is geen grond van Teunesen noodzakelijk.

In elk geval moet voor Teunesen voorop blijven staan dat haar beoogde ambitie voor winning van bouwgrondstoffen in combinatie met het nemen van hoogwaterbeschermingsmaatregelen geen sta-in-de-weg vormt bij de nemen KRW-maatregelen ten behoeve van de Monding Heijense Leijgraaf. Datzelfde geldt overigens ook voor het KRW-project Ossenkamp dat bij Rijkswaterstaat in voorbereiding is.

Op dit moment lopen er nog gesprekken met Rijkswaterstaat om te komen tot een gezamenlijke oplossing voor een aantal projecten langs de Maas. Er zijn voorstellen uitgewisseld waarover nog gesproken wordt. De insteek van deze gesprekken, welke op ambtelijk niveau plaatsvinden, is om daar in gezamenlijkheid uit te komen. Vanuit Rijkswaterstaat zijn er namelijk ook verwachtingen gecreëerd ten einde te komen tot een gezamenlijk oplossing.

Indien we samen vanuit deze gesprekken tot een gezamenlijk gedragen oplossing komen, dan zal Teunesen deze zienswijze op het project KRW Maas, maatregel Monding Heijense Leijgraaf uiteraard intrekken. Mochten we er samen niet uit komen dan houdt Teunesen hierbij het recht voor om deze zienswijze nader te onderbouwen.

Antwoord
Er is in de periode vanaf najaar 2021 tot en met voorjaar 2022 samen met de betrokken partijen in het gebied verkend of een integrale aanpak – een totaalplan - mogelijk was. De integrale aanpak, die mede op verzoek van de partijen zelf in 2021 is verkend, had betrekking op verkenning van koppeling van de KRW-opgave (monding Heijense Leijgraaf en geul Ossenkamp), het Maasheggenplan van de gemeenten en de plannen voor zandwinning van de
firma Teunesen, tevens grondbezitter. Tijdens gecombineerd ambtelijk/bestuurlijk overleg op 17 februari 2022 waarbij ook de wethouders van de gemeenten Bergen en Gennep aanschoven werd onder andere duidelijk dat de gemeenten zich niet konden vinden in het binnen een dergelijke integrale aanpak meenemen van de wensen van de ontgronder Teunesen om de component (grootschalige) delfstoffenwinning te onderzoeken. Daarmee bleek een integrale aanpak niet haalbaar. Rijkswaterstaat heeft destijds naar aanleiding van de afwijzing van dit plan door de gemeenten geen perspectief gezien de door Teunesen voorgestelde totaalaanpak verder te onderzoeken. Uiteindelijk is Rijkswaterstaat verdergegaan met het maken van een ontwerp dat zich primair richt op de KRW-opgave zelf, ook omdat Rijkswaterstaat in eerste geval het KRW-belang dient.

Teunesen geeft terecht aan dat verreweg de meeste grond in bezit is van de Staat en het waterschap. Er is echter nog een klein deel grond van Teunesen nodig om de verlegging van de waterloop mogelijk te maken, namelijk voor het beheer en onderhoud.

Zienswijze Gemeente Bergen

Punt 1

Samen met de gemeente Gennep hebben we getracht in gezamenlijk overleg te komen tot een Goed ingepast en integraal plan waar de gemeenten achter staat. In dat proces hebben wij in augustus 2O24 aan RWS meegegeven dat een integraal project is altijd de bestuurlijke voorkeur geweest en is dat nog steeds. In onze beleving ook de enige manier om tot een gedegen ruimtelijke onderbouwing en goede inpassing te komen.

Het plan dat nu voorligt is uitgeklede versie van een toch al beperkt plan. In ieder geval qua inpassing en landschap. Niet alleen vanuit de omgeving, maar ook bestuurlijk wordt nog altijd verwacht dat er een integraal plan komt. Het plan dat er nu ligt voldoet niet aan die verwachting.' In september 2024 hebben beide gemeenten geconstateerd dat het overleg met RWS in een impasse zit. Met daarin o.a. de opmerking: 'Het uitgeklede voorstel van RWS is voor de gemeenten (Gennep en Bergen) niet acceptabel'.

Antwoord

Er is in de periode vanaf najaar 2021 tot en met voorjaar 2022 samen met de betrokken partijen in het gebied verkend of een integrale aanpak – een totaalplan - mogelijk was. De integrale aanpak, die mede op verzoek van de partijen zelf in 2021 is verkend, had betrekking op verkenning van koppeling van de KRW-opgave (monding Heijense Leijgraaf en geul Ossenkamp), het Maasheggenplan van de gemeenten en de plannen voor zandwinning van de firma Teunesen, tevens grondbezitter.

Tijdens een gecombineerd ambtelijk/bestuurlijk overleg op 17 februari 2022, waarbij ook de wethouders van de gemeenten Bergen en Gennep aanschoven, werd onder andere duidelijk dat de gemeenten zich niet konden vinden in het meenemen van de wensen van de ontgronder Teunesen om (grootschalige) delfstoffenwinning te onderzoeken, als onderdeel een gezamenlijke integrale oplossing. Daarmee bleek een integrale aanpak met Teunesen en beide gemeenten niet haalbaar. Desondanks zijn in de eerste schetsontwerpen de wensen van de gemeente om de uitvoering van de KRW-maatregelen te koppelen, met in het bijzonder het Maasheggen-project, wel onderzocht. Deze ontwerpen, met de daarin meegenomen wensen, zijn vervolgens op rivierkundige effecten beoordeeld. Uit de voor deze beoordeling uitgevoerde berekeningen bleek dat een dergelijke koppeling tot onacceptabele rivierkundige effecten zal leiden: de KRW-maatregel alleen al moest al worden afgeschaald om binnen de rivierkundige kaders (het rivierkundig beoordelingskader RBK 6) te blijven. De aanleg van Maasheggen zou tot enkele millimeters extra waterstandsverhoging leidden in de as van de rivier, terwijl de grens daar bij max 1 milimeter opstuwing ligt. Dit is in het overleg op 2 april en 21 mei 2024 aan de gemeente Bergen en gemeente Gennep toegelicht.

Tijdens deze overleggen is toegelicht dat het project zelf ook dient te voldoen aan het geldende rivierkundige beoordelingskader en dat eventuele aanpassingen van dit kader (bijvoorbeeld ten aanzien van de omgang met vegetatie of andere ingrepen in het rivierbed) een beleidsmatige en organisatiebrede afweging binnen Rijkswaterstaat vereisen. Het project kan en mag deze systematiek niet zelfstandig herzien of daarop vooruitlopen.

Bovendien, zou het nemen van mitigerende dan wel compenserende maatregelen om deze effecten te neutraliseren een omvang en complexiteit hebben die de doelstelling en scope van het KRW-project overstijgt en valt niet binnen de verantwoordelijkheid van het project.

Op 3 oktober 2025 zijn de KES-eisen formeel teruggekoppeld. Deze zijn als bijlage bij deze reactienota toegevoegd.
Na de mededeling van het afzien van integratie van Maasheggen in het project, heeft Rijkswaterstaat de gemeenten en Teunesen als stakeholder op de hoogte gehouden van de te zetten stappen, zoals voorziene publicatiedata van het Ontwerp-projectbesluit.

Punt 2
Bureau Drift heeft in de verkenning herinrichting Beekmondingen Maasdal van 12 oktober 2017 o.a. een aantal ontwerpuitgangspunten specifiek voor de Heijense Leigraaf benoemd:
- Voor het ecologisch slagen van het project is het cruciaal dat een zo groot mogelijk areaal rond de geulen mee verlaagd wordt.
- Dit moet gecombineerd worden met behoud van de aanwezig Maasheggen en waardevolle houtsingels.
- Voorgesteld wordt om de lossing die uit de dorpskern Afferden komt af te koppelen.
Op welke wijze is invulling gegeven aan bovenstaande landschappelijke en ecologische uitgangspunten?

Antwoord
De visie van Bureau Drift is als belangrijk vertrekpunt gehanteerd voor het voorliggende ontwerp, naast diverse andere bronnen. Ten behoeve van het schetsontwerp (SO, de eerste fase) zijn de ontwerpbeginselen van Drift meegenomen. De studie van Bureau Drift wordt ook op meerdere plaatsen in de ontwerpnota expliciet als bron genoemd.

De verkregen inzichten hebben geleid tot het Schetsontwerp, dat destijds met de gebiedspartners is besproken. Dit schetsontwerp is vervolgens uitgewerkt in het definitieve ontwerp en opgenomen in de ontwerpnota.

Voor de onderwerpen maasheggen (omgeving en ruimtelijke kwaliteit) en riool (stedelijk water) is in de ontwerpnota toegelicht welke ontwerpkeuzes zijn gemaakt, inclusief verwijzingen naar de relevante bronnen. In deze maatregel was sprake van het optimaliseren van een waterloop en het aanleggen van kwelgeulen. Ten behoeve van de aanleg van kwelgeulen zal op locaties met kwelpotentieel alleen kleinschalig worden afgegraven.

Rijkswaterstaat benadrukt dat bij het opstellen van een projectbesluit naast de *ecologische* ontwerpstrategie sprake is van een integrale afweging tussen verschillende belangen, wensen en eisen vanuit de omgeving. Eventuele KES-wensen die door de omgeving zijn ingebracht, worden daarbij betrokken en teruggekoppeld.

Punt 3
Volgens de Omgevingswet heeft een projectbesluit als doel het in stand houden van:
- Een veilige leefomgeving;
- Een gezonde fysieke leefomgeving;

- Een goede omgevingskwaliteit inclusief de intrinsieke waarden van de natuur.
Een project besluit beschrijft:
- Technische uitvoering;
- Inpassing in de omgeving;
- Nadelige gevolgen;
- Wat wordt gedaan om de nadelige gevolgen te beperken.
Dit betekent dat een brede beschouwing op ruimtelijke omgeving en kwaliteit noodzakelijk is.
Echter blijkt dat m,.b.t. onderhavig projectbesluit vooral is getoetst op het watersysteem. Er is gesteld dat:
- De ingrepen geen aanzienlijk nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving hebben;
- De ingrepen bijdragen aan de bescherming en verbetering van de ecologische en/of chemische waterkwaliteit;
- Ingrepen niet in strijd zijn met de maatschappelijke en ecologische functies van het watersysteem.
Op basis van welke onderbouwing komt u tot bovenstaande conclusies? En op welke wijze geeft u invulling aan de brede eisen gesteld in de Omgevingswet? Vanwege een deadline heeft RWS bepaald dat er geen landschappelijke inpassing komt. Hoe is dit te rijmen met goede ruimtelijke ordening?

Datum
13 juli 2026

Antwoord
De vragen die hierboven worden gesteld, raken bijna alle thema's die worden beschreven in het projectbesluit. Voor de antwoorden op deze vragen wordt verwezen naar de bij het (ontwerp-)projectbesluit gevoegde Motivering en de daarvoor opgestelde achtergrondrapporten, waar dat zo volledig als mogelijk is weergegeven. Een beknopt antwoord op al deze vragen in de reactienota zou mogelijke onvolledige antwoorden geven.

De motivering in het projectbesluit beschrijft onder andere dat de KRW-maatregel Heijense Leijgraaf is getoetst en beoordeeld op diverse mogelijke effecten op de fysieke (leef)omgeving. Daarbij is ook gekeken naar aspecten die aan de orde kunnen zijn buiten het watersysteem zelf. Omdat de KRW-maatregel Heijense Leijgraaf aanpassingen betreft aan een bestaande waterloop, is getoetst op de effecten op het watersysteem. Maar daarnaast is voor deze maatregel ook gekeken naar de aspecten natuur, archeologie, cultuurhistorie, bodem, landschap, onontplofte oorlogsresten, woon- en leefomgeving (geluid, luchtkwaliteit, verkeer) en kabels en leidingen. Dit alles staat, zoals gezegd, beschreven in de Motivering van het (ontwerp-)projectbesluit en is nader onderbouwd in de daarvoor opgestelde achtergrondrapporten.

Er is begrip voor dat de gemeente Bergen een andere afweging had willen zien als het gaat om de landschappelijke inpassing van de uit te voeren KRW-maatregel. In de beantwoording op punt 1 van deze zienswijze is echter beschreven waarom hierin een andere afweging is gemaakt.

Punt 4
U geeft in de Ontwerpnota aan dat enkele Maasheggen worden ingekort. Het is niet helder om welke Maasheggen het gaat en om hoeveel Maasheggen. Wat is uw beeld bij het vergunning technisch traject dat hiervoor doorlopen dient te worden? En kunt u aangeven wat in uw beeld de juridische onderbouwing is van het vergunnen van het verwijderen van deze Maasheggen? Op welke wijze is met de in de Ontwerpnota voorgestelde compensatie van te kappen hagen en

bomen ingehaakt op bestaande Maasheggen? Is daarbij aangehaakt op het advies van Arcadis om de Maasheggen cultuurhistorisch als een geheel te zien en het ontwerp hierop in te passen?

Antwoord
Om inzichtelijk te maken op welke delen Maasheggen dienen te worden ingekort, is een kaart vervaardigd: Te verwijderen groen. Deze is bijgevoegd bij de ontwerpkaarten, als bijlage van het Projectbesluit. Hierin kunt u zien dat verspreid over het gebied een aantal kleine doorbraken in de Maasheggen worden gemaakt. Het verwijderen van de Maasheggen is strijdig met het tijdelijk deel van het omgevingsplan. Het projectbesluit geldt hiervoor van rechtswege (automatisch) als omgevingsvergunning voor
een buitenplanse omgevingsplanactiviteit. Overigens heeft men in de ontwerpen zoveel mogelijk rekening gehouden met bestaande landschappelijk waardevolle elementen. Dat is als gevolg van de gedeeltelijke omlegging van de waterloop niet op elke plek gelukt.

Punt 5
Klopt het dat de enige maatregel in het project die bestaat uit een kwelgeul een nieuw aan te leggen kwelgeul is van 480 m1. En dat de Heijense Leigraaf op die plek omgeleid gaat worden, omdat de Leigraaf zelf beekwater heeft van geen slechte kwaliteit, maar wel van een andere samenstelling.

Antwoord
Het klopt dat volgens het (ontwerp-)projectbesluit kwelgeulen worden aangelegd en dat de Heijense Leijgraaf wordt verlegd. Dit besluit voorziet ook in de realisatie van een aantal andere maatregelen. In de KRW-terminologie worden “poelen” vaak aangeduid als “kwelgeulen”. In de publieksvriendelijke samenvatting worden de kleinere kwelgeulen, in het kader van begrijpelijkheid, aangeduid als “poelen”.

Alle te treffen maatregelen zijn als volgt beschreven in onderdeel 1.1 van het Regelingdeel van het (ontwerp-projectbesluit):

Beek en -monding:
• het gedeeltelijk dempen en verleggen van de beek in westelijke richting;
• de beekmonding visoptrekbaar maken;
• het ecologisch herinrichten van de beek over een afstand van 1855 meter;
• het verruimen van het beekprofiel;
• het aanbrengen van rivierhout en takkenpakketten;
• het pleksgewijs toestaan van opslag voor beschaduwing van de beek;
• het vellen van enkele meters haag en kappen van een enkele boom op de locatie waar de beek komt te liggen.

Kwelgeulen en -moeras:
• het uitgraven van de kwelgeul (welke zal bestaan uit twee segmenten) inclusief flauwe taluds voor de ontwikkeling van het kwelmoeras (1:10-1:40);
• het aanbrengen van een stuwput met duiker;
• het verwijderen van de toplaag van het kleidek;
• het toepassen van (vastgelegde) clusters rivierhout.

Overige werkzaamheden bestaan uit het verwijderen van rasters op diverse plaatsen (waar nodig worden deze herplaatst en eventueel voorzien van een hekwerk om betreding te verhinderen) en het toepassen van bodembescherming

ter hoogte van de twee nieuwe duikers in de te verleggen lossing en drie overlaatconstructies aangrenzend aan de kwelgeul.

Het klopt dat de kwelgeulen niet direct worden verbonden met de Leijgraaf. Zij worden voornamelijk gevoed door kwelwater en hebben daarmee een andere, vaak betere waterkwaliteit dan het oppervlaktewater in de beek. Dit geeft deze elementen een relatief hogere ecologische waarde en zorgt voor andere leefomstandigheden voor planten en dieren. Daarom vormt behoud van deze afzonderlijke systemen en hun specifieke waterkwaliteit het uitgangspunt

Punt 6
Het aanleggen van de poelen is niet opgenomen in het ontwerp-projectbesluit.

Antwoord
Het aanleggen van de poelen, ofwel kwelgeulen, is beschreven in en maakt onderdeel uit van het ontwerp-projectbesluit en de ontwerpkaarten**.** De verwarring ontstaat hier omdat in de KRW-terminologie poelen vaak als kwelgeulen worden benoemd.

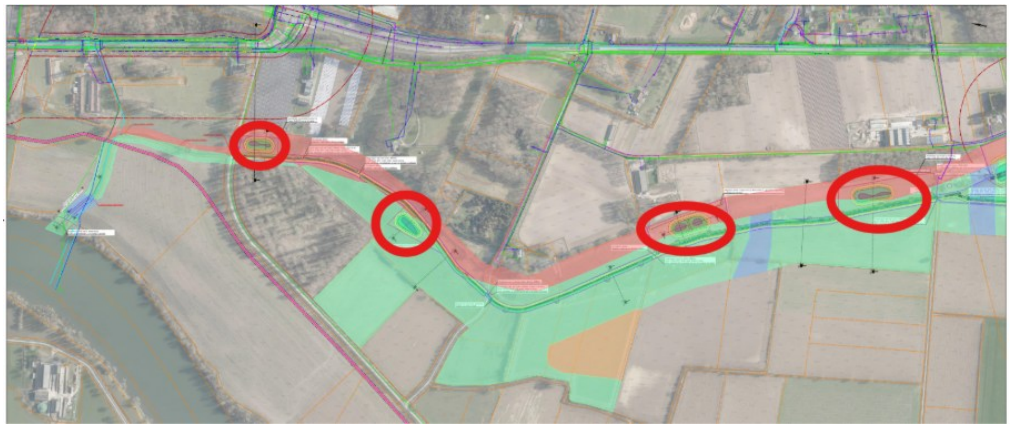

Punt 7
In relatie tot soortenbescherming. De dassenburcht gelegen zeer nabij de maatregel is niet genoemd. Wat is het effect van de maatregel hierop?

Antwoord
Voor dit project wordt apart een Flora- en Faunavergunning aangevraagd bij het daartoe bevoegde gezag, in dit geval RVO. In hoofdstuk 7 van het activiteitenplan (onderdeel van de Flora- en Faunavergunning en bijlage E van de Beoordeling Gevolgen Fysieke Leefomgeving) is onderzocht of de maatregel effect heeft op de nabij, maar buiten het maatregelgebied liggende dassenburcht. Er blijkt net buiten het zoekgebied van de maatregel en de maatregelcontour een dassenburcht aanwezig te zijn. In het activiteitenplan is onderzocht of de maatregel effect heeft op deze dassenburcht. Dat is niet geval. In paragraaf 7.3 en 7.4 in het activiteitenplan wordt dit verder uitgelegd, Deze vergunning is nog in conceptaanvraag. In het kader van dit projectbesluit is het van belang dat het projectbesluit uitvoerbaar is met betrekking tot flora en fauna regelgeving. De vergunning kan naar verwachting op basis van de onderzoeksresultaten worden verleend.

Punt 8

Het verdiepen van de bodem zorgt voor vernatting van laaggelegen percelen met agrarische functie. Is duidelijk tot waar dit effect van vernatting zich uitstrekt?

Antwoord
Voor een groot deel van de waterloop wordt de bodem verondiept, wat voor meer vernatting zorgt. Op pagina 23 en 24 van het Verkennend Onderzoek Water, bijlage van de Beoordeling Gevolgen Fysieke Leefomgeving, wordt beschreven welk effect dit heeft op de grondwaterstand van aangrenzende percelen. Het gaat over het bouwlandperceel benedenstrooms van de Hengselsboomweg en het perceel tussen de Lankerseweg en de Stuwweg. De vernatting vindt voor het overgrote deel plaats op percelen in eigendom van en eventueel verpacht door de Staat.

Punt 9
Er wordt aangegeven dat de aannemer mogelijk nog extra vergunningsaanvragen of meldingen moet doen. Op welke wijze is de afstemming hierover geregeld? Bij wie gaat de aannemer vergunningsaanvragen of meldingen neerleggen? Is de verwachting dat deze vergunningen ook verleend kunnen worden?

Antwoord
Het is in grote lijnen bekend welke aanvragen de aannemer zal moeten doen, dit zijn vooral de gangbare vergunningen in het kader van uitvoerende werkzaamheden, de realisatie van de maatregel. De aannemer is degene die deze vergunningen bij de betreffende bevoegde gezagen zal aanvragen en krijgt de vrijheid om zijn werk zo goed als mogelijk in te richten en zal handelen binnen de bestaande wet- en regelgeving en de kaders die worden gesteld door dit projectbesluit. De verwachting is dat deze vergunningen ook verleend kunnen worden.

Punt 10
Er wordt een conclusie getrokken m.b.t. de stikstofdepositie. Deze conclusie is niet voldoende onderbouwd. Onderbouw deze conclusie bijvoorbeeld door een locatie specifieke ecologische onderbouwing.

Antwoord
De beoordeling van het aspect stikstofdepositie is opgenomen in het rapport Toetsing Natura 2000- Monding Heijense Leijgraaf. Uit dit rapport volgt dat uitvoering van het project leidt tot eenmalige (dat wil zeggen tijdelijke) en lage toename van stikstofdepositie op een aantal binnen de Natura 2000-gebieden Maasduinen en Zeldersche Driessen_aanwezige stikstofgevoelige habitattypen. Ten aanzien van deze Natura 2000-gebieden is geconcludeerd dat significante gevolgen door de eenmalige en tijdelijke stikstofbijdrage door dit project op voorhand met zekerheid zijn uit te sluiten. Overigens is in het definitieve projectbesluit de stikstofberekening geactualiseerd, en opnieuw getoetst door zowel juridische- als stikstofexperts. Stikstofberekeningen en ecologische beoordelingen van Rijkswaterstaat voldoen aan de eisen van de Omgevingswet en de Europese Natura 2000-wetgeving (Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn).

Punt 11
Het plan past niet binnen het tijdelijk deel van het omgevingsplan. O.a. omdat deels de loop van de Heijense Leigraaf wordt verlegd. Dit is in strijd met de conclusie in uw omgevingsplantoets. Deze toets is ook onvolledig. Er wordt niet in beeld gebracht dat vanwege de nieuw aan te leggen onderhoudsstroken hagen en

bomen gekapt moeten worden. Verder is in het kader van artikel 5.7.1 een omgevingsvergunning nodig, Deze kan slechts verleend worden onder de regels van het afwegingskader in artikel 5.7.3. Het ontbreekt in uw stuk echter aan een afweging op basis van dit afwegingskader. De vraag of überhaupt vergunning verleend kan worden staat dus nog open.

Antwoord
Wat betreft het eerste deel van de zienswijze kan worden aangegeven dat de toets niet onvolledig is, de conclusie uit de omgevingsplantoets is dus juist. Daarnaast is als bijlage van de ontwerpkaarten van dit projectbesluit, inmiddels een kaart Te verwijderen groen bijgevoegd, waarmee inzichtelijk is gemaakt welke bomen/heggen gekapt moeten worden. Verder wordt de benoemde omgevingsvergunning geïntegreerd in het Projectbesluit en is de afweging hieromtrent ook opgenomen in dit besluit.

Punt 12
Ook m.b.t. archeologische waarden ontbreekt de afweging en is onduidelijk of vergunning verleend kan worden

Antwoord
De motivering beschrijft onder andere dat de KRW-maatregel Heijense Leijgraaf is getoetst en beoordeeld op diverse mogelijke effecten op de fysieke (leef)omgeving. Daarbij is ook gekeken naar aspecten die aan de orde kunnen zijn buiten het watersysteem zelf. Omdat de KRW-maatregel Heijense Leijgraaf aanpassingen betreft aan een bestaande waterloop, is getoetst op de effecten op het watersysteem. Maar daarnaast is voor deze maatregel ook gekeken naar de aspecten natuur, archeologie (p. 27), cultuurhistorie, bodem, landschap, onontplofte oorlogsresten, woon- en leefomgeving (geluid, luchtkwaliteit, verkeer) en kabels en leidingen. Dit alles staat, zoals gezegd, beschreven in de Motivering van het (ontwerp-)projectbesluit en is nader onderbouwd in de daarvoor opgestelde achtergrondrapporten. Daarnaast is voor het thema archeologie een Programma van Eisen opgesteld, waarin wordt uiteengezet hoe de aannemer om gaat met de archeologie in het gebied.

Het is in grote lijnen bekend welke aanvragen de aannemer zal moeten doen, dit zijn de gangbare vergunningen in het kader van uitvoerende werkzaamheden, de realisatie van de maatregel. De aannemer is degene die deze vergunningen bij de betreffende bevoegde gezagen zal aanvragen en krijgt de vrijheid om zijn werk zo goed als mogelijk in te richten en zal handelen binnen de bestaande wet- en regelgeving. De verwachting is dat deze vergunningen ook verleend kunnen worden.

Punt 13
Afhechting beheer en onderhoud. Op welke wijze is het langdurig onderhoud en beheer van het project afgehecht?

Antwoord
Waterschap Limburg zal na realisatie het onderhoud en beheer van de gewijzigde waterloop Heijense Leijgraaf op zich nemen, dit is ook met hen afgestemd. Waterschap Limburg zal de gewijzigde Heijense Leijgraaf opnemen op de Legger van het waterschap. Rijkswaterstaat zal na realisatie de kwelgeulen beheren en onderhouden en zal deze opnemen in de Legger Rijkswaterstaatswerken, waar de Vegetatielegger deel vanuit maakt.

Punt 14
Op welke wijze heeft de afstemming met betrekking tot. Kabels en Leidingen plaatsgevonden?

Antwoord
Er is inventarisatie gedaan naar de mogelijke knelpunten met kabels en leidingen binnen het projectgebied (zie Bijlage R Beoordeling Gevolgen Fysieke Leefomgeving, bijlage van de Motivering van het projectbesluit). In hoofdstuk 3.9 van de Beoordeling Gevolgen Fysieke Leefomgeving wordt hiervan de conclusie samengevat. Hieruit blijkt dat geen verdere afstemming met kabels- of leidingsbeherende partijen nodig is.

Punt 15
Er is aangegeven dat de laat 20e-eeuwse ruilverkavelingen niet veel invloed hebben gehad op dit gebied, wat waarschijnlijk de reden is dat de Maasheggen grotendeels intact zijn gebleven. Dat is onjuist. Zie kaart 1860 van het gebied. De meeste Maasheggen zijn verdwenen. Dat maakt de overgebleven structuren des te waardevoller.

Antwoord
De Maasheggen zijn de afgelopen decennia grotendeels intact gebleven. Het projectbesluit slaat op aanpassingen ten opzichte van de huidige situatie, dus niet ten opzichte van 1860. Het project houdt overigens zo goed mogelijk rekening met bestaande houtopstanden en structuren, maar moet op 4 plekken struweel (Maasheggen) doorbreken. Deze doorbraken betreffen ongeveer een 5-tal meter. Dit is ook beschreven in de gepubliceerde kaart “Te verwijderen groen”, opgenomen als bijlage van de ontwerpnota .

Punt 16
Er is aangegeven dat als onderdeel van het vaststellen van het projectbesluit een beoordeling heeft plaatsgevonden van de (mogelijke) gevolgen voor de fysieke leefomgeving. Deze is opgenomen in bijlage 2:'Beoordeling gevolgen fysieke leefomgeving KRW Zuid-Nederland'. De conclusie van deze beoordeling bestaat uit aanbevelingen. Een afweging van de gevolgen voor de fysieke leefomgeving heeft daarmee niet plaatsgevonden. Wat is bijvoorbeeld de afweging m.b,t. de gevolgen van het dempen van een deel van de Heijense Leigraaf.

Antwoord
In de beoordeling van de gevolgen voor de fysieke leefomgeving staat per deelonderwerp geconcludeerd of er mogelijke nadelige effecten zijn. Deze zijn vervolgens vertaald naar aanbevelingen aan het einde van de nota Beoordeling Fysieke Leefomgeving. Deze aanbevelingen zijn uiteindelijk gebruikt in de Ontwerpnota.

De afweging voor het dempen van een deel van de Heijense Leijgraaf staat beschreven in de motivering van het projectbesluit (4.2.2.3) en tevens de ontwerpnota, en hebben voornamelijk betrekking op het realiseren van habitat en fauna die gericht is op geïsoleerd waterleven, met het behoud van het stromend karakter van de Heijense Leijgraaf.

Zienswijze Vereniging Nederlands Cultuurlandschap (VNC)

Punt 1

Datum
13 juli 2026

Op 26-10-2023 heeft de VNC tijdens een overleg input geleverd op het ontwerp. Tijdens het gesprek is aangegeven dat het belangrijk is dat ruimtelijke ingrepen in het gebied bijdragen aan herstel van Maasheggen op grote schaal. Daarbij is opgemerkt dat de inpassing van de KRW-geul zelf met Maasheggen redelijk is ingepast. Echter daarbij is wel de vraag gesteld is in hoeverre de Maasheggen op de afbeelding ook daadwerkelijk gerealiseerd worden, omdat RWS niet alle grond bezit. Aangegeven werd dat deze gronden dan verworven zouden worden.
Echter tot onze verbazing zijn in het voorliggende ontwerp opeens alle Maasheggen geschrapt, waardoor ecologisch als cultuurhistorisch gezien de meerwaarde van de maatregel nog maar zeer beperkt is en niet op onze instemming kan rekenen. Wij vragen u om alsnog de geschrapte Maasheggen op te nemen in uw plan. Indien de Maasheggen niet op de eerder voorziene locaties kunnen worden gerealiseerd, zijn we bereid om samen met u naar alternatieve locaties te zoeken.

Antwoord

In de eerste schetsontwerpen zijn de wensen van de gemeente om de uitvoering van de KRW-maatregelen te koppelen, in het bijzonder het Maasheggen-project, meegenomen. Deze ontwerpen, inclusief de door de gemeenten gewenste heggen, zijn vervolgens op rivierkundige effecten beoordeeld. Uit de voor deze beoordeling uitgevoerde berekeningen bleek dat een dergelijke koppeling tot dusdanige extra opstuwing op de as van de rivier zou leidden, dat een ontwerp inclusief heggen niet vergunbaar zou zijn. Met andere woorden, er is geen rivierkundige ruimte om extra opstuwing toe te staan en daarmee is het niet vergunbaar. Een ontwerp inclusief heggen leidt tot onacceptabele rivierkundige effecten. Dit is op 21 mei 2024 aan de gemeente Bergen en gemeente Gennep in overleg toegelicht.

De inpassing van Maasheggen zou meer rivierkundige compensatie vergen dan met de KRW-maatregel binnen de KRW-doelen en de beschikbare tijd voor realisatie haalbaar is. Het nemen van mitigerende dan wel compenserende maatregelen om deze effecten te neutraliseren zou een omvang en complexiteit hebben die de doelstelling en scope van het KRW-project overstijgt en bovendien niet binnen de verantwoordelijkheid van het project valt.

Tijdens het overleg op 21 mei 2024 is tevens toegelicht dat het project dient te voldoen aan het geldende rivierkundige beoordelingskader (RBK, versie 6.0) en dat eventuele aanpassingen van dit kader (bijvoorbeeld ten aanzien van de omgang met vegetatie of andere ingrepen in het rivierbed) een beleidsmatige en organisatiebrede afweging binnen Rijkswaterstaat vereisen. Het project kan en mag deze systematiek niet zelfstandig herzien of daarop vooruitlopen.

Eerder is in de periode vanaf najaar 2021 tot en met voorjaar 2022 samen met de betrokken partijen in het gebied verkend of een integrale aanpak mogelijk was. De integrale aanpak, die mede op verzoek van de partijen zelf in 2021 is verkend, had betrekking op verkenning van koppeling van de KRW-opgave (monding Heijense Leijgraaf en geul Ossenkamp), het Maasheggenplan van de gemeenten en de plannen voor zandwinning van de firma Teunesen, tevens grondbezitter. Tijdens gecombineerd ambtelijk/bestuurlijk overleg op 17 februari 2022 waarbij ook de wethouders van de betrokken gemeenten Bergen en Gennep aanschoven, werd onder andere duidelijk dat

destijds de gemeenten zich niet konden vinden in het binnen een dergelijke aanpak meenemen van de wensen van de ontgronder Teunesen om de component (grootschalige) delfstoffenwinning te onderzoeken. Daarmee bleek een integrale aanpak met deze grote grondeigenaar en beide gemeenten niet haalbaar. Rijkswaterstaat heeft op basis daarvan geconstateerd dat een integrale gebiedsontwikkeling, met Rijkswaterstaat als initiator lastig bleek. Vervolgens is in de ontwerpfase wel onderzocht wat eventueel mogelijk zou zijn, met het bovengenoemde resultaat.

Op 2 april en 21 mei 2024 is aan de gemeenten in overleg medegedeeld dat er op basis van de rivierkundige beoordeling er geen rivierkundige ruimte bleek te zijn voor koppeling van de KRW-maatregel met de aanleg van Maasheggen. Op 3 oktober 2025 zijn de KES-eisen formeel per mail teruggekoppeld. Deze zijn als bijlage van deze reactienota toegevoegd.

Na de genoemde overleggen in het voorjaar van 2024 heeft Rijkswaterstaat de gemeenten en Teunesen als stakeholder op de hoogte gehouden van de te zetten stappen, zoals voorziene publicatiedata van het Ontwerp-projectbesluit.

Punt 2
Tevens heeft de VNC opgemerkt dat deze ontwikkeling niet losgezien kan worden van andere ruimtelijke claims in het gebied in het kader van toekomstige ontwikkelingen op gebied van hoogwaterveiligheid en een integrale benadering/afstemming aan te raden is. Aangezien er ten aanzien van hoogwater in de toekomst nog opgaves liggen in het gebied, verzoeken wij u om de KRW-maatregel integraal op te nemen in een ontwerp voor een hoogwatermaatregel, waarbij tegelijkertijd een veelvoud van doelen (waterveiligheid, herstel cultuurhistorisch landschap, ecologie en recreatie) kunnen worden gerealiseerd.

Antwoord
Rijkswaterstaat begrijpt de wens om integrale gebiedsoplossingen te onderzoeken op het gebied van hoogwaterveiligheid, cultuurhistorisch landschap, ecologie en recreatie. Dit is, zoals in de beantwoording van het vorige punt aangegeven, ook verkend bij de start van dit project. Echter, dit project biedt geen rivierkundige ruimte waarin dergelijke maatregelen kunnen worden gerealiseerd.
De KRW-opgave ziet toe op de specifieke KRW-doelen (zie ook mee gepubliceerde KRW-toets). Maasheggenherstel valt daar niet onder en daardoor is het ook niet vanzelfsprekend dat RWS dit ook mag realiseren binnen haar verantwoordelijkheden. Deze zien immers op waterkwaliteit en compensatie van negatieve maatregelen van het project. Als het gaat om algemene Maasheggenherstel valt dat niet binnen de taken van RWS voor dit project.

Punt 3
In de onderbouwing wordt aangegeven dat de laat 20e-eeuwse ruilverkavelingen niet veel invloed hebben gehad op dit gebied. Dit is pertinent onjuist. De ruilverkaveling heeft het cultuurhistorisch landschap op deze locatie verwoest. Toekomstige ingrepen in het gebied, dienen dan ook conform gemeentelijk beleid, bij te dragen aan herstel van dit cultuurhistorisch erfgoed. Tevens past herstel van dit landschap ook binnen de rijksopgave om 10 procent groenblauwe dooradering te realiseren. Wij verzoeken u dan ook om alsnog Maasheggenherstel te integreren binnen de KRW-opgave, bij voorkeur integraal gekoppeld aan de hoogwateropgave.

Antwoord:
Het projectbesluit slaat op aanpassingen ten opzichte van de huidige situatie, dus niet ten opzichte van 1860. Het project houdt overigens zo goed mogelijk rekening met bestaande houtopstanden en structuren, maar moet op 4 plekken struweel (Maasheggen) doorbreken. Deze doorbraken betreffen ongeveer een 5-tal meter. Dit is ook beschreven in de gepubliceerde kaart “Te verwijderen groen”, opgenomen als bijlage van de ontwerpnota.

Zoals bij de beantwoording van de eerdere punten aangegeven is, is een integrale aanpak eerder onderzocht. Ondanks de uitkomst daarvan heeft het project wel serieus bekeken of meenemen van heggen mogelijk zou zijn. Het KRW-programma richt zich als project primair op ecologische waterkwaliteit.

3.3 Beantwoording adviezen
Advies Gemeente Gennep

Punt 1
Op grond van de verordening beschermde houtopstanden Gennep is het verboden om beschermde houtopstanden zonder vergunning te vellen. Diverse maasheggen vallen onder deze verbodsbepaling. Uit de omgevingsvergunningcheck die als bijlage bij het projectbesluit is bijgevoegd, blijkt niet dat hier aandacht voor is geweest. Dit klemt te meer nu er in de verordening expliciet een compensatieplicht is opgenomen. In zoverre adviseren wij u nadrukkelijk om in uw besluit ook in te gaan op deze verordening van de gemeente, de bijbehorende vergunningplicht en de compensatieplicht die hieruit voortvloeit.

Antwoord
Dat klopt, het is inderdaad verboden om zonder vergunning deze beschermde houtopstanden te vellen. Dit wordt ook aangegeven in de omgevingsplantoets, samen met het feit dat er sprake is van strijdigheid (pagina 6, pagina 10 en in de conclusietabel op pagina 14, bijlage 7 van de Motivering van het projectbesluit). De strijdigheid wordt weggenomen door het projectbesluit, waarbij de eventuele compensatieplicht van toepassing blijft.

Punt 2
In paragraaf 3.4 van het projectbesluit is opgenomen dat negatieve gevolgen voor de maasheggen niet aan de orde zijn, mits de in die paragraaf besproken adviezen worden nageleefd. Het is echter helemaal niet duidelijk of de genoemde adviezen daadwerkelijk zullen worden gevolgd. Dit is op geen enkele wijze geborgd in het projectbesluit. Integendeel, uit de omgevingsvergunningcheck blijkt juist dat de maasheggen (en andere houtopstanden) niet helemaal ontzien worden. In zoverre is de tekst uit het projectbesluit onjuist, of in ieder geval sluit deze tekst onvoldoende aan bij de tekst in de omgevingsvergunningcheck. Wij adviseren u om uw besluit ten aanzien van dit aspect te heroverwegen en het projectbesluit en/of bijbehorende motivering hierop aan te passen.

Antwoord
Er is geen paragraaf 3.4 van het projectbesluit (niet in de Regeling en ook niet in de Motivering). Mogelijk doelt u op paragraaf 6.3, dit is de belangenafweging, hierin staat dat 'Bestaande Maasheggen die binnen het projectgebied staan blijven behouden'. Dat is een fout, er worden namelijk wel maasheggen gekapt. Dit is gecorrigeerd en daarmee kloppend.

Advies Gemeente Bergen

Punt 1
De door u gekozen routing vergt gezien de zwaarte van het gekozen instrument een goede samenwerking en afstemming met de gemeente. Van zorgvuldig overleg en gezamenlijke afstemming is echter geen sprake. Zo is niet samen met de gemeente tot een goede belangenafweging en ruimtelijke toets gekomen.

Antwoord
Rijkswaterstaat erkent dat bij het toepassen van een instrument zoals hier aan de orde (het integreren van een vergunning in een projectbesluit) een zorgvuldige samenwerking en afstemming met de gemeente noodzakelijk is. In dit kader is Rijkswaterstaat sinds 2021 in overleg met de gemeente Bergen over deze maatregel. Tijdens deze contacten zijn verschillende oplossingsrichtingen besproken en is input van de gemeente betrokken.

Hoewel dit overleg niet heeft geleid tot een gezamenlijk gedragen en integrale voorkeursoplossing, is er naar het oordeel van Rijkswaterstaat wel degelijk sprake geweest van afstemming en een belangenafweging, waarbij ook ruimtelijke aspecten zijn meegenomen. De uitkomsten van deze afweging, inclusief de betrokken belangen, zijn vastgelegd in hoofdstuk 6.4 van de motivering van het projectbesluit.

Rijkswaterstaat betreurt dat dit proces door u niet als zodanig is ervaren en dat dit niet tot het door u gewenste resultaat heeft geleid.

Punt 2
Ook de vergunningentoets is niet zorgvuldig afgestemd. Benodigde vergunningen zijn niet juist in beeld. Wij verwijzen tevens naar onze zienswijze. Er bestaat een groot afbreukrisico voor het project. Wij adviseren u het project niet op de voorgestelde wijze door te zetten, maar:
- in overleg te treden met de gemeente om in gezamenlijkheid te komen tot een goede afweging m.b.t. een evenwichtige toedeling van functies aan locaties;
- in overleg met de gemeente te treden om tot de juiste inzichten en afstemming te komen m.b.t. benodigde vergunningen inclusief daarbij noodzakelijk te maken afwegingen.

Antwoord
In uw advies geeft u aan dat bepaalde vergunningen ontbreken of niet in beeld zijn. Het is onduidelijk op welke vergunningen u doelt. Het klopt dat een deel van de vergunningen nog niet zijn aangevraagd. Dit
zijn uitvoering gerelateerde vergunningen die worden aangevraagd door de aannemer en maken geen deel uit van dit projectbesluit. Deze KRW-maatregel is nog niet aanbesteed en de aannemer is nog niet bekend. Indien de aannemer aan de slag zal gaan, zal deze ook de gemeente in kwestie benaderen voor de relevante vergunningen.

Rijkswaterstaat en Arcadis hebben van tevoren een vergunningenscan uitgevoerd, waarin alle mogelijke vergunningen zijn getoetst op relevantie binnen dit project. Hieruit is een lijst van vergunningen gekomen die moet worden aangevraagd. Vervolgens is bepaald welke vergunningen tijdens de planfase en welke vergunningen tijdens de uitvoeringsfase worden uitgebracht.

Hiermee is gereageerd op alle ingediende zienswijzen, vragen en adviezen. De inhoud daarvan is betrokken bij de besluitvorming. Het projectbesluit kan derhalve worden vastgesteld.